

Untereingadiner bloemenweek in 2023

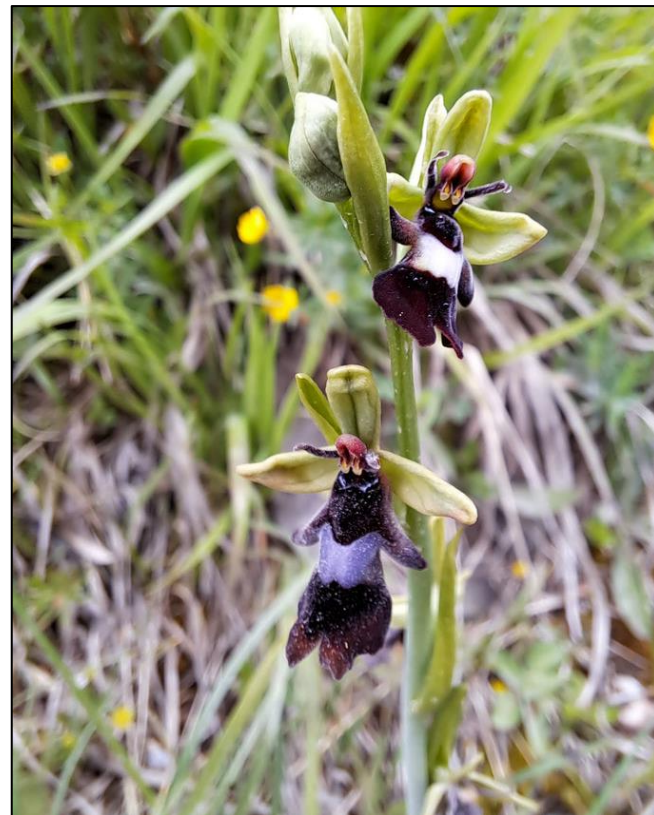
Patricia Wagenmakers

Tijdens de bloemenweek (26-30 juni) genoten we van de gastvrijheid van La Randulina en ook het weer werkte goed mee. Het was over het algemeen niet te warm en regen viel pas laat in de middag, als het al regende. Opnieuw was de winter heel zacht geweest, met weinig sneeuw. Ook het voorjaar was met uitzondering van april warmer geweest dan normaal. In het gebied rondom Ramosch waren de meeste voorjaarsbloeiers zoals sleutelbloemen en geluksklokjes dan ook uitgebloeid. Daarentegen zagen we in totaal wel 17 soorten orchideeën en minstens 26 verschillende vlinderbloemigen, om maar iets te noemen. De soortenrijkdom van het Untereingadin blijft indrukwekkend!

Op de eerste dag begonnen we met een rustige wandeling vanuit Vnà door het Val Sinestra, beroemd om zijn orchideeën. Muggen- en bosorchissen stonden er volop en incidenteel zagen we een aangebrande orchis of een vliegenorchis. Een paar keer zagen we een vogelnestje, een orchidee zonder bladgroen die zich voedt met dode plantenresten. Hij schijnt zijn wortels als een nestje in elkaar te vlechten. Voor het rood bosvogeltje, vlak naast het pad, ging praktisch iedereen door de knieën. Op de vochtiger stukken groeiden drie soorten wintergroen en bij de lunch, tegenover hotel Val Sinestra, belandden we op een stukje met diepblauwe Haller's rapunzel, genoemd naar Albrecht van Haller, Zwitsers arts-botanicus uit de 18^e eeuw. In de berm vlak boven Ramosch stond heel wat wilde weide, een eenjarige halfparasiet op granen en grassen. In Nederland praktisch uitgestorven, maar hier nog vrij algemeen, een restant van de vroegere graanakkers. Het was echter ook erg heet en de verfrissende drankjes bij La Randulina lonkten, dus we liepen maar snel door.

Tussen Lavin en Guarda

Vliegenorchis

De volgende dag pakten we de trein naar Lavin (1430 m) en liepen via het bos van Lavin en de hooilanden van Urezzas (1700 m) naar Guarda. Na een kort bezoek aan de 16^e-eeuwse kerk van Lavin, met bijzondere fresco's, volgden vele highlights, waaronder een blauwe bremraap (parasiet op duizendblad) en tijmbremraap (parasiet op tijm en andere lipbloemigen). Ook zagen we werkelijk heel veel Jupiter anjers, witviltig met knalroze bloemen, in Zwitserland behoorlijk zeldzaam. Na een wekje vol graslelies, vanille-orchissen en een enkele vuurlelie, ook wel roggelelie genoemd, kruisten we een alpenweide waar het pad sterk beïnvloed was door looproutes van het vee. Dat was even lastig. Maar daartegenover stonden dwergjeneverbessen, en veel Arnica. De officiële Nederlandse naam is valkruid maar vroeger heette hij wolverlei, afgeleid van Wohlverleih (weldoener) zoals Hildegard von Bingen hem in de 12^e eeuw al noemde. Zowaar lieten ook een paar marmotten zich zien. In Guarda haalden we op de minuut het busje naar de trein.

Jupiter anjer

Op woensdag werd het tijd voor een alpiene tocht. Jelmer en Kees reden ons naar de Ofenpass (2149 m), vanwaar we het Valbella inliepen. Dit dal ligt heel afgelegen. De bergen zijn hier kalkrijk, steil, grillig en erosiegevoelig, de paden navenant smal. Een groot rotsblok op het smalle pad hebben we met vereende krachten veilig kunnen passeren. Veel planten stonden vol in bloei, zoals het gestreept peperboompje (bloemen ruiken heerlijk), of de achtster, waarvan de wetenschappelijke naam, *Dryas*, verwijst naar een periode in de laatste ijstijd, toen het 5 graden kouder was dan nu. Dit plantje komt voor tot aan Spitsbergen. Hij leeft in symbiose met een schimmel voor een betere wateropname en heeft ook nog wortelknolletjes met bacteriën die stikstof kunnen binden. De edelweiss, ook zo'n kalkminnende plant, begon net in bloei te komen. Hoog op de kale helling bloeiden een paar Rätische klapprozen heldergeel. Ze komen in Zwitserland alleen in het uiterste zuidoosten voor. Hier en daar lagen er zachtroze tapijten van stengelloze silene. Ze

Valbella

groeien erg langzaam, maar kunnen wel een paar honderd jaar oud worden en een diameter bereiken van een meter of meer. Heel bijzonder was de Monte Baldo zegge, die in Zwitserland alleen in het Ofenpass gebied voorkomt. Qua fauna werden we ook bepaald niet teleurgesteld. De eerste groep steenbokken stond erg ver weg, maar na de

middagpauze poseerden twee mannetjes op de bergkam een paar 100 m boven ons, met hun gewei helder afstekend tegen de lucht. De kleinste boompjes ter wereld, wel drie verschillende soorten dwergwilgen, legden hun stammetjes als vlechtwerk over de grond. Marmotten scharrelden ertussendoor en een groep kwetterende sneeuwvinken maakte de beleving compleet. Door het bos vol arven, bergdennen, borstelige alpenroosjes en sneeuwhei zochten we tenslotte onze weg terug naar de parkeerplaats.

Rätische klaproos

Donderdag namen we de lift van Scuol naar Motta Naluns (2150 m) en daalden we via de Engadiner Höhenweg af naar Sent (1450 m). Aan de noordkant van de Inn stonden overwegend planten van schrale, niet kalkrijke bodems: struikhei, rijsbes, roestbladig alpenroosje, bosbes, vossenbes, berendruif, Arnica, witte muggenorchtis, knolkartelblad, hier en daar natte zones met wuivend wollegras en brede orchis. Mooi was ook het stuk bij Vastur, met uitgestrekte velden van bergesparcette. Langs de beekjes stond alpenzoetklaver uitbundig te bloeien. In het bos groeiden hele oude knoestige lariksen. Een zo'n boom was een ecosysteem op zich, vol mossen en korstmossen. Boven Sent was het voorbij met de leuke bergpaadjes. De hooilanden boven het dorp zijn voedselrijk en dus minder soortenrijk. De wintersport (met sneeuwmachines) zal daar wellicht ook debet aan zijn. Desondanks was houwklaver in de berm toch een leuke waarneming. Er was nog tijd om het dorp te verkennen, met zijn rijk versierde Engadiner huizen en de kerk met een 1000 jaar oud doopvont. Of je pakte een terrasje, voor de bus ging.

Via Engiadina

Bergesparcette

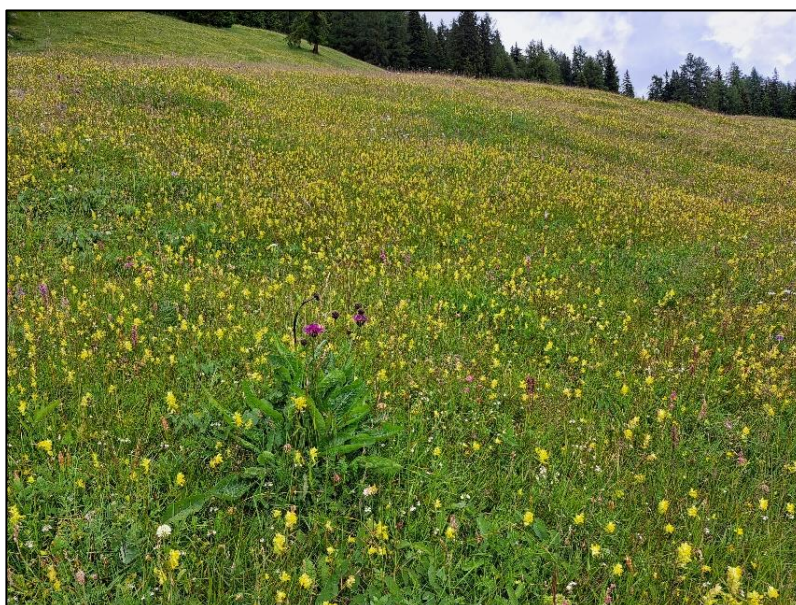

Bergnachtsorchis

Op de laatste dag waren de vooruitzichten niet zo gunstig. Regen, onweer.. Maar het valt hier eigenlijk altijd wel mee en dus gingen we toch op pad. Met het busje naar Vnà en vandaar noordoostwaarts door een open lariksbos richting de Magerwiesen, na een sfeervolle koffieplek met bankjes. Daar konden we de wolken goed zien. Ook op deze tocht zagen we veel orchideeën. De Magerwiesen stonden vol in bloei. Ze worden niet bemest en worden ook niet of pas laat gemaaid. Fantastisch was het. Ze kleurden zachtgeel van de ratelaars. We verdiepten ons in de ondersoorten van wondklaver en kwamen uit op de gewone en de Karpaten-wondklaver. Ook mochten we blaasgentiaan noteren, een zeldzame soort. Terugkijkend namen we een moment voor onze favoriete plant van de week. Dat werd een hele lijst: trollius, brede orchis, achtster, gele morgenster, alpenanemoon, ratelaar, Haller's rapunzel, esparcette, gletsjertragant, zwavelanemoon, brede ereprijs, bolrapunzel, Arnica... Het was nog steeds droog, dus we

pakten het smalle bospad (boomwortels nog niet glad) terug naar Vnà. Daar aangekomen begon het een beetje te regenen en aangezien het nog een uur duurde voor de bus vertrok, zochten we ons heil in Pension Arina. Om 3 uur ging de bus, maar toen we even later uitstapten, was het alweer droog. We besloten de bloemenweek met wederom een heerlijke maaltijd, er werd gespeecht en gezongen en nagepraat. Met dank aan alle deelnemers en de mensen van La Randulina!

Zie voor meer foto's, achtergronden en de waarnemingen van deze bloemenweek:
www.alpenbloemen-wandelen.nl.

Magerwiesen bij Vnà